

Gemeente Amsterdam

Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken

Oost-Watergraafsmeer

Project 7181

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienst Wonen

Lieselotte Bicknese

Jeroen Slot

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9424
l.bicknese@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, augustus 2007

Inhoud

Inleiding	4
1 Aandachtswijken	5
2 De Staat van de Buurt	7
2.1 Leefsituatie: schommelingen in aandachtswijken	7
2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: geen concentraties sociale woningbouw in aandachtsgebied	7
2.3 Gezondheid: inwoners stadsvernieuwingsgebieden minder vaak gezond	10
2.4 Onderwijs: veel voortijdige schoolverlaters in Transvaalbuurt	11
2.5 Economie: weinig werkgelegenheid in Transvaalbuurt	13
2.6 Werkloosheid hoogst Transvaalbuurt	13
2.7 Welvaart: hoog aandeel minimajongeren in Transvaalbuurt	14
2.8 Maatschappelijke participatie: vrij gemiddeld in stadsdeel	14
2.9 Participatie in cultuur en sport: geen grote afwijkingen	15
2.10 Participatie in politiek: opkomst Tweede Kamerverkiezingen hoog in Oosterparkbuurt, laagst in Dapperbuurt	16
2.11 Leefbaarheid en veiligheid: veiligheid in Transvaalbuurt daalt	16
3 Stoplichtrapportage	19
3.1 Kerncijfers	19
3.2 Dynamiek in stadsdeel	20

Inleiding

Minister Vogelaar heeft vijf wijken in Amsterdam geselecteerd, waarin zij de komende 8 tot 10 jaar extra wil investeren om de transformatie van aandachtswijk naar krachtwijk te ondersteunen: Amsterdam Noord; Amsterdam Oost, Bijlmer, Nieuw West en Bos en Lommer. Amsterdam heeft in het rapport *Krachtige mensen, Krachtige buurten, fundament voor de Amsterdamse wijkaanpak* gekozen om de focus van de wijkaanpak te richten op 17 buurten.

De stadsdelen hebben voor de 17 buurten een eerste analyse van de opgave voor de wijkaanpak op buurtniveau gemaakt. Op verzoek van de stadsdelen is de Dienst Onderzoek en Statistiek, O+S, gevraagd een verdieping van de huidige analyses te maken. Deze rapportage beschrijft aan de hand van statistieken en enquêteresultaten de stand van de aandachtswijken in stadsdeel Oost-Watergraafsmeer.

In Oost-Watergraafsmeer is één buurt aangewezen als aandachtswijk:

- Transvaalbuurt (buurtcombinatie U30).

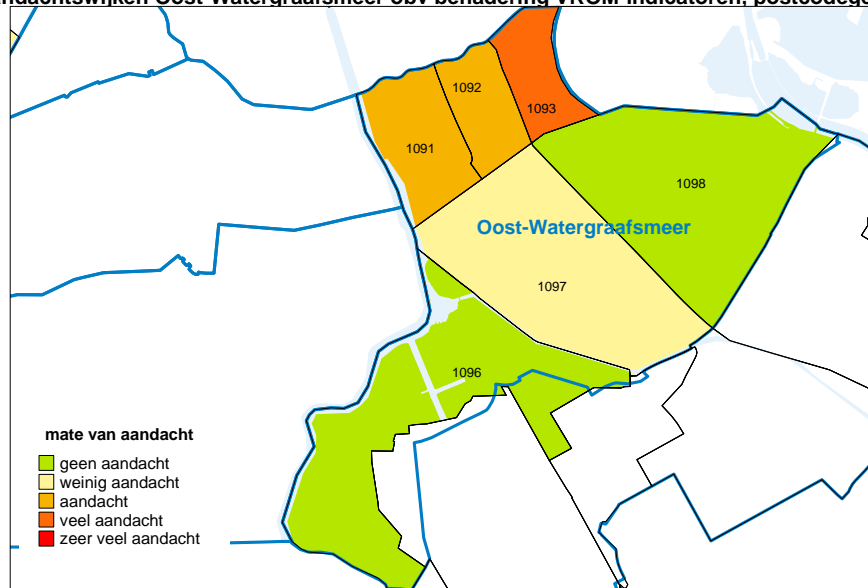
De analyse is uitgebreid met twee buurtcombinaties die niet in het fundament zijn opgenomen. De Oosterparkbuurt (U28) valt onder de selectie van de postcodegebieden van het rijk (1092). De Dapperbuurt (U29) is aangemerkt als probleemcumulatiegebied in het kader van het Grotestedenbeleid. Deze gegevens zijn bedoeld als achtergrondinformatie.

De analyse wordt in principe op buurtcombinatieniveau uitgevoerd. Waar mogelijk wordt gekeken naar een kleiner schaalniveau.

1 Aandachtswijken

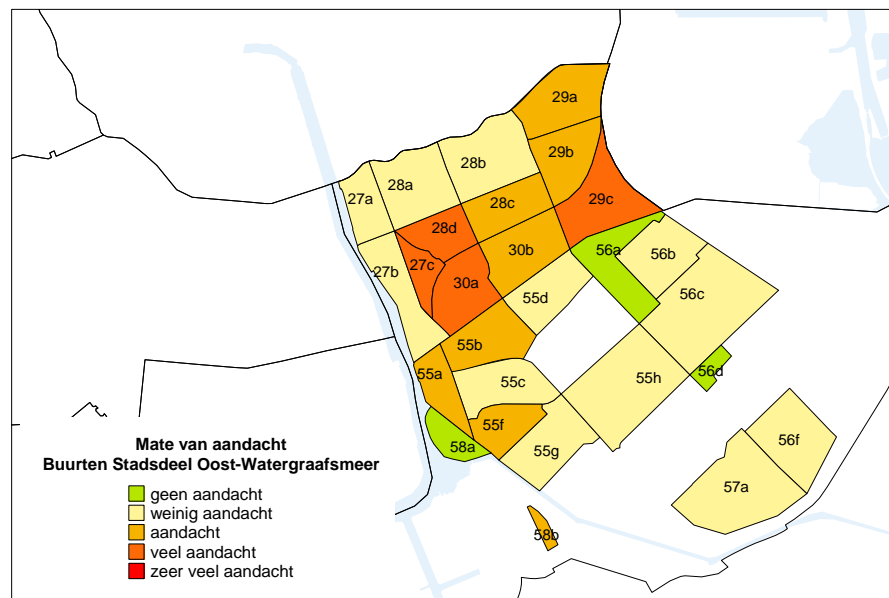
Wanneer de indicatoren van VROMⁱ benaderd worden met behulp van Amsterdamse informatiebronnen komt het postcodegebied 1093 in Oost-Watergraafsmeer als aandachtsgebied naar voren, oftewel de buurtcombinatie Dapperbuurt (U29).

Aandachtswijken Oost-Watergraafsmeer obv benadering VROM-indicatoren, postcodegebieden, 2007

De onderstaande kaart geeft aan welke buurten op grond van een aantal statistische indicatoren voor sociale problematiekⁱⁱ extra aandacht verdienen bij de wijkaanpak. Het hoogst scoren de Transvaalbuurt West (U30a), de Parooldriehoek (U27c), Oosterparkbuurt Zuidwest (U28d) en het Polderweggebied (U29c).

Aandachtswijken in Oost-Watergraafsmeer op basis van sociale problematiek, naar buurt, 2007

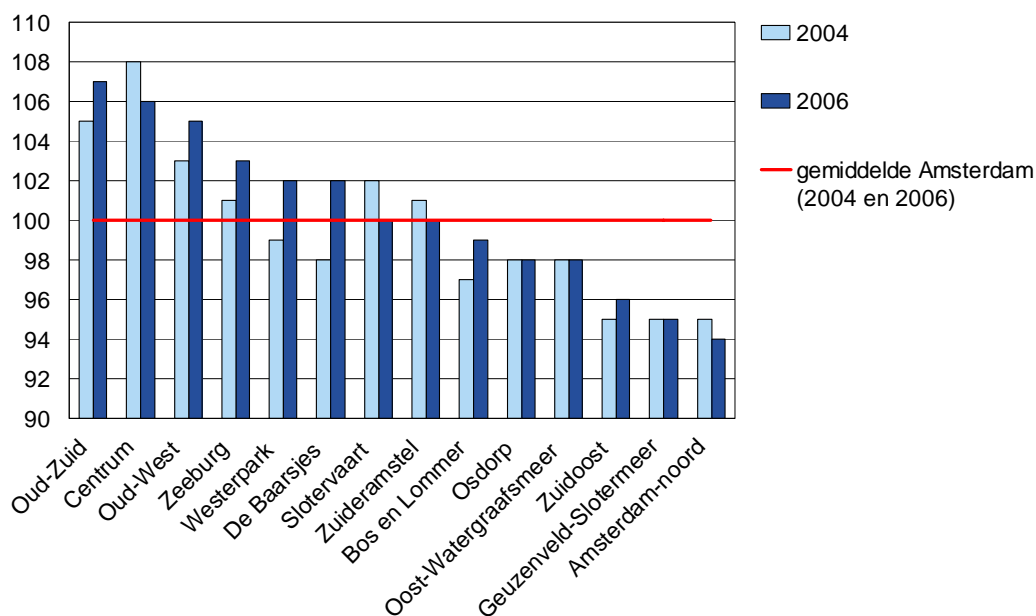

2 De Staat van de Buurt

2.1 Leefsituatie: schommelingen in aandachtswijken

De Leefsituatie-index (SLI) geeft het algemene welzijnsniveau van de Amsterdammers weer. De index is opgebouwd uit gegevens over wonen, gezondheid, bezit van consumptiegoederen, vrijetijdsactiviteiten, mobiliteit, sociale participatie, sportactiviteit en vakantie. De SLI ligt in stadsdeel Oost-Watergraafsmeer met 98 punten iets onder het stedelijke gemiddelde (100).

Leefsituatie-index ten opzichte van het stedelijk gemiddelde, 2004 en 2006

Bron: Staat van de Stad Amsterdam, O+S

2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: geen concentraties sociale woningbouw in aandachtsgebied

In 2003 zijn alle buurten in Amsterdam onderverdeeld naar woonmilieu.¹ De gebieden in Oost-Watergraafsmeer die in deze rapportage worden besproken horen tot de volgende woonmilieus:

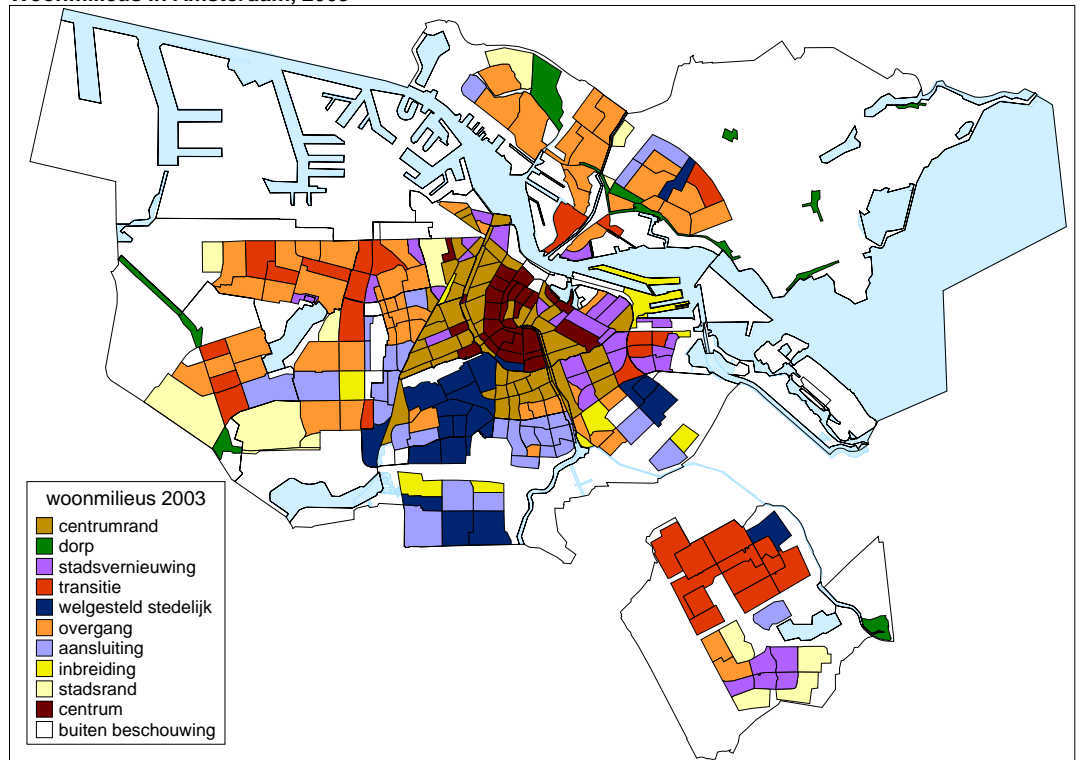
- De Dapperbuurt (U29), De Oosterparkbuurt West (U28a en d) en de Transvaalbuurt West (U30a) zijn stadsvernieuwingsgebieden. In dit woonmilieu zijn de woningen vaak klein en van na 1980. Hier wonen veelal kleine huishoudens.
- De Oosterparkbuurt Zuidoost (U28 b en c) en de Transvaalbuurt Oost worden tot de centrumrand gerekend. In dit milieu staan vooral kleine woningen die vaak bewoond

¹ Dienst Wonen: Stedelijke dynamiek bij stagnerende woningmarkt, 2004.

worden door één persoon. De particuliere huursector is met gemiddeld 45% relatief groot. De werkloosheid en bijstandsafhankelijkheid liggen in dit type buurt rond het stedelijk gemiddelde.

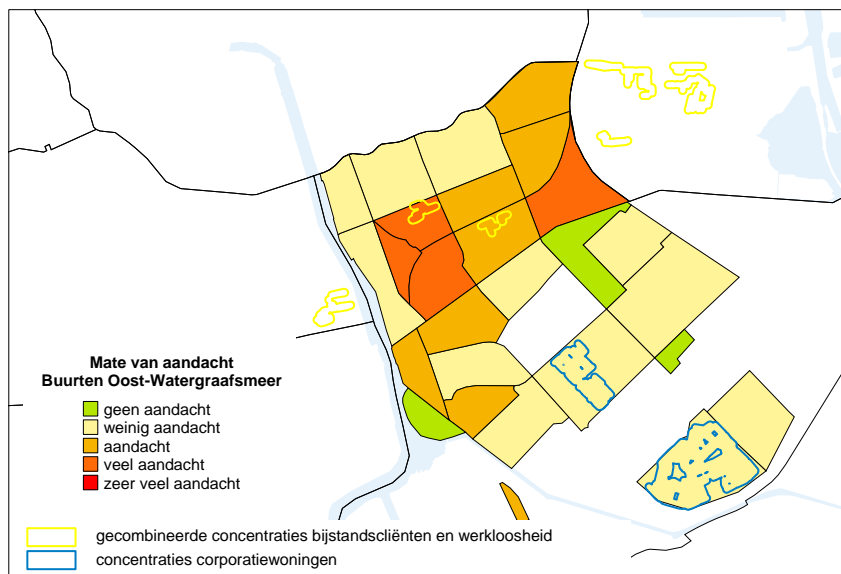
- Het Polderweggebied is een transitiegebied. In dit woonmilieu is sprake van een sterke mate van doorstroming: 29% van de bewoners heeft een woonduur korter dan één jaar. In deze buurten wordt sterke probleemcumulatie aangetroffen: een hoog aandeel sociale huurwoningen valt samen met hoge werkloosheid, bijstandsafhankelijkheid en een hoog aandeel etnische minderheden.

Woonmilieus in Amsterdam, 2003

In de aandachtsgebieden bevinden zich geen concentratiegebieden met sociale woningbouw. In de Transvaalbuurt Oost en de Oosterparkbuurt Zuidwest wonen relatief veel bijstandsccliënten en werklozen.

Concentratiegebieden van sociale woningbouw (>98%), bijstandsccliënten (>16,5%) en werklozen (>18,6%)

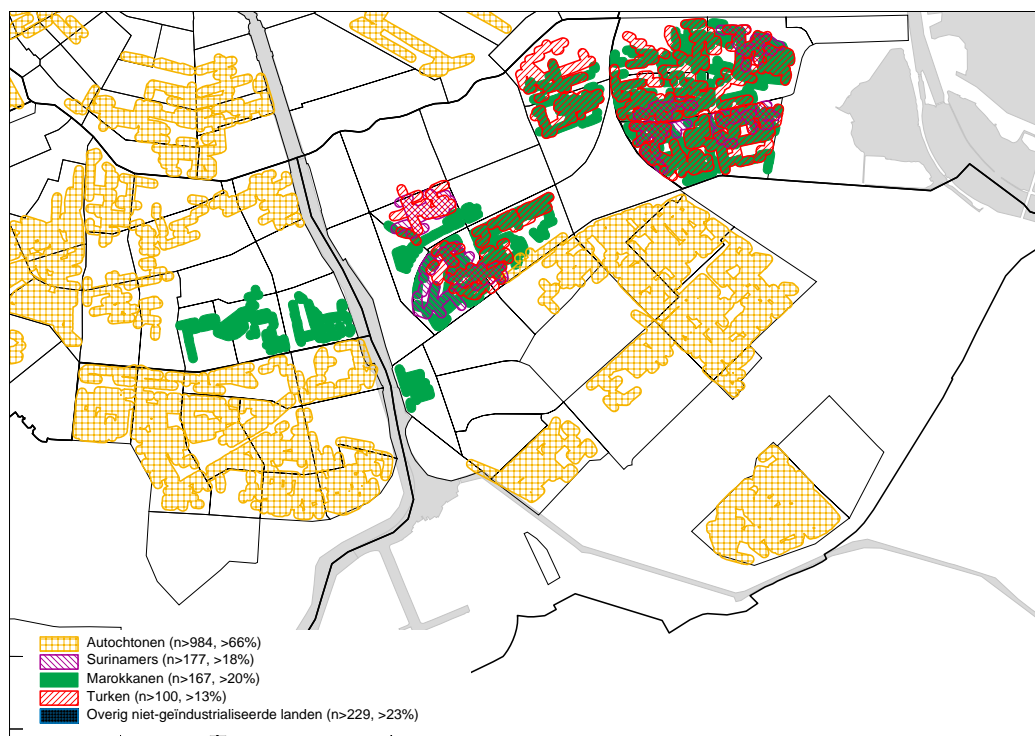
bron: Stadsmonitor Amsterdam

In Oost-Watergraafsmeer komen geen concentratiegebieden met krapwonenden voor waar minimaal 46% van de woningen hetzelfde of een kleiner aantal kamers heeft dan het aantal bewoners. De woningen in het stadsdeel hebben vaker dan gemiddeld drie of minder kamers. Alleen in het Polderweggebied (52%) en de Transvaalbuurt Oost (38%) ligt het aandeel woningen met vier of meer kamers boven het stedelijk gemiddelde (35%).

In het stadsdeel komen geen concentraties voor met minimaal 24% 0 tot 11-jarigen of 13% 12 tot 17-jarigen. In de aandachtsbuurten bevinden zich ook geen concentraties met minimaal 22% (eenouder)gezinnen. In de Middenmeer komen wel concentraties van gezinnen met kinderen voor (minimaal 34%).

In de Dapperbuurt en Transvaalbuurt komen concentraties van Turken en Marokkanen gemengd voor. Daarnaast wonen in de Transvaalbuurt West ook relatief veel Surinamers. In de Oosterparkbuurt Zuidwest wonen relatief veel Turken en Surinamers in dezelfde buurt, terwijl in de directe omgeving zich een concentratiegebied van Marokkanen bevindt.

Concentratiegebieden van etnische groepen in Oost-Watergraafsmeer, 2006

2.3 Gezondheid: inwoners stadsvernieuwingsgebieden minder vaak gezond

De gemiddelde levensverwachting voor vrouwen ligt in Oost-Watergraafsmeer boven het stedelijk gemiddelde. Voor mannen is deze ongeveer gelijk aan het gemiddelde.

Levensverwachting bij geboorte in jaren, 2000-2004

	mannen	vrouwen
Oost-Watergraafsmeer	75,2	81,0
Amsterdam	75,1	79,7
Nederland	76,4	81,3

Inwoners van Oost-Watergraafsmeer geven minder vaak aan een zeer goede gezondheid te hebben (76% tegenover 82% gemiddeld). De twee belangrijkste woonmilieus in de aandachtsgebieden zijn centrumrand en stadsvernieuwing. In stadsvernieuwingsgebieden (waaronder de Dapperbuurt, Oosterparkbuurt West en Transvaalbuurt West) geven inwoners over het algemeen minder vaak aan een goede gezondheid te hebben.

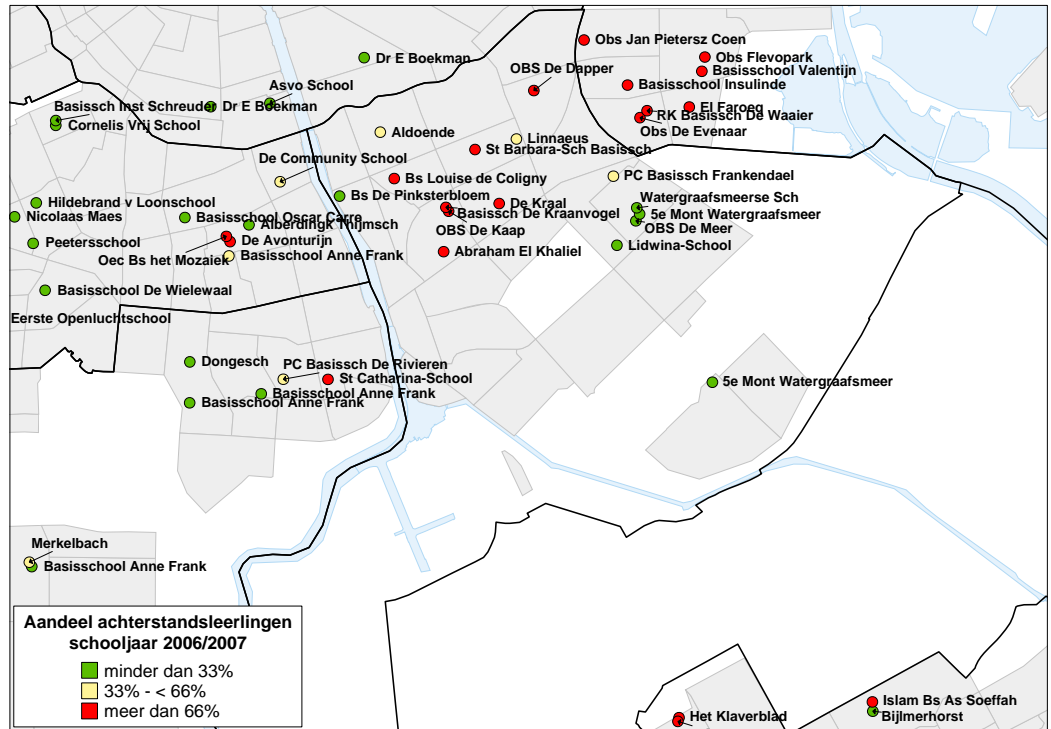
Landelijke cijfers van TNO laten zien dat 14% van de jongens en 17% van de meisjes in de leeftijdsgroep 4 tot 15 jaar te dik is. Uit de evaluatie van de pilot van het project JUMPIn blijkt dat het aandeel basisschoolleerlingen met overgewicht in een aantal Amsterdamse achterstandswijken fors hoger ligt (2002: 36%). In 2006/2007 heeft 23% van de 511 basisschoolleerlingen die in Oost-Watergraafsmeer meedoen aan JUMPIn overgewicht (voorlopige cijfers uit het JUMPIn Leerlingvolgsysteem).

De staat van de aandachtswijken: Oost-Watergraafsmeer

2.4 Onderwijs: veel voortijdige schoolverlaters in Transvaalbuurt

Alle basisscholen in de Transvaalbuurt en de Dapperbuurt hebben een leerlingenbestand met meer dan 66% gewichtleerlingen. In de Oosterparkbuurt gaat het om twee van de vier scholen.

Aandeel leerlingen met leerlinggewicht per school, schooljaar 2006/2007

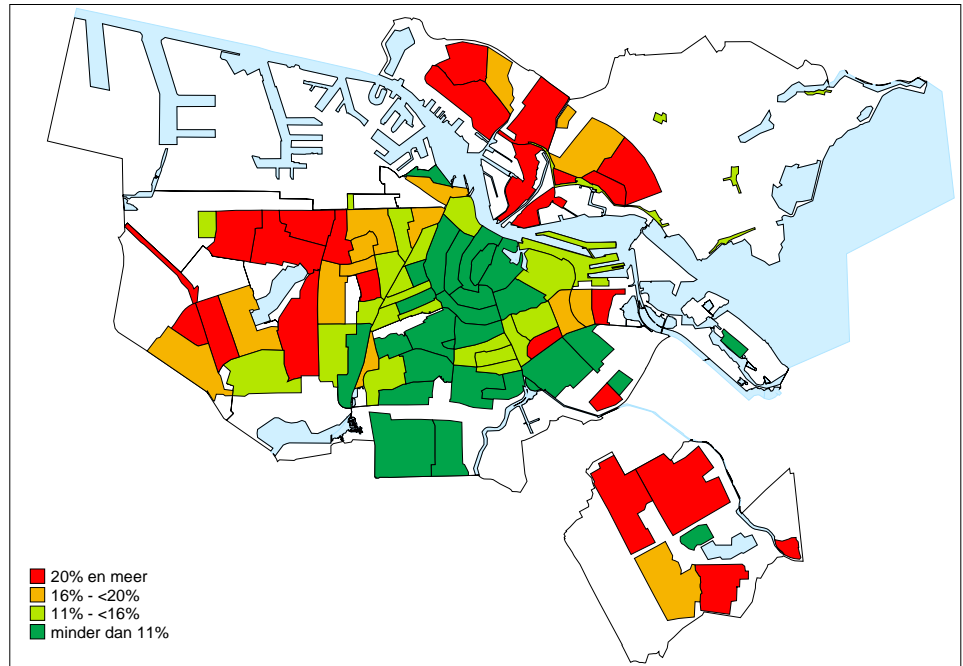

De gemiddelde Citoscore in Oost-Watergraafsmeer ligt met 537,5 boven het stedelijk gemiddelde (536,8). In het stadsdeel deed 20% van de leerlingen in groep 8 niet mee aan de Citotoets (Amsterdam: 21%). De twee basisscholen in het stadsdeel die een Citoscore lager dan 531,1 hebben, bevinden zich in de Transvaalbuurt West.

In de Transvaalbuurt ligt het aandeel voortijdig schoolverlaters ver boven het stedelijk gemiddelde van 16% van de jongeren tussen 17 en 22 jaar.

Aandeel VSV'ers op de totale populatie bovenleerplichtigen in stadsdeel waar leerling woont, 31 juli 2006

bron: DMO/O+S

2.5 Economie: weinig werkgelegenheid in Transvaalbuurt

Gemiddeld zijn er in Amsterdam op elke 1.000 inwoners 570 banen. In de aandachtsbuurten in Oost-Watergraafsmeer ligt dit aantal alleen in de Transvaalbuurt met 81 ver onder het gemiddelde. De sectoren waarin het werk te vinden is verschillen per buurt, zo zijn in de Oosterparkbuurt met het OLVG, de meeste banen in de gezondheids- en welzijnszorg te vinden, terwijl in de Dapperbuurt 'overheid en sociale verzekeringen' de grootste sector is.

Gemiddeld bevinden zich in Amsterdam 69 ondernemingen waarin 5 of minder personen werkzaam zijn per 1000 inwoners. In de aandachtsbuurten in Oost-Watergraafsmeer varieert dit van 48 in de Dapperbuurt tot 62 in de Oosterparkbuurt.

2.6 Werkloosheid hoogst Transvaalbuurt

Begin 2007 ligt de werkloosheid in Oost-Watergraafsmeer met 7,3% op het stedelijk gemiddelde. In twee buurten ligt de werkloosheid hier ruim boven: Oosterparkbuurt Zuidwest (12,4%) en Transvaalbuurt West (10,1%). (zie hoofdstuk 3). In de volgende tabel staat de werkloosheid per buurtcombinatie weergegeven.

Werkloosheid per buurtcombinatie, 1 januari 2007

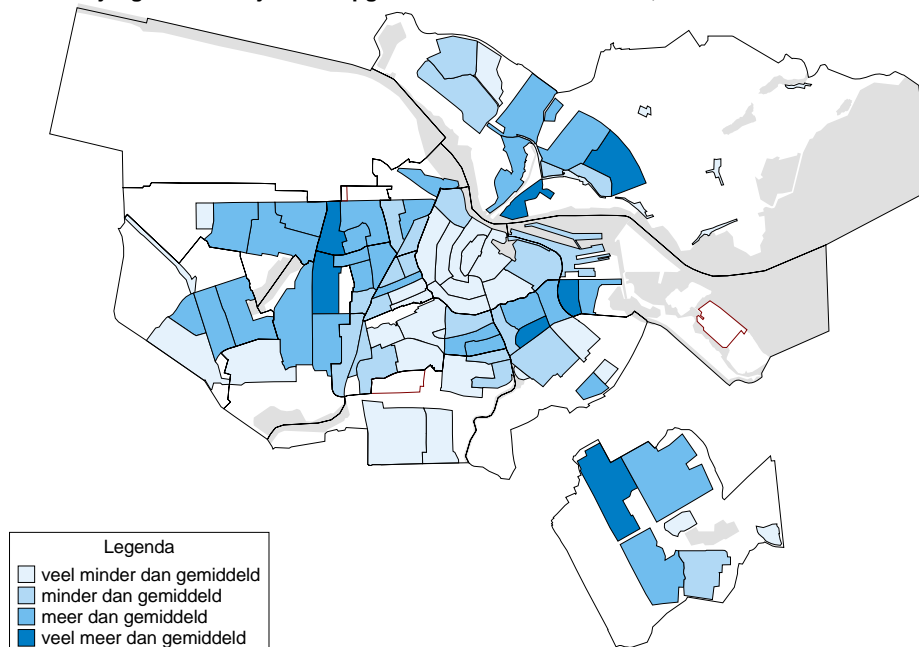
Oosterparkbuurt	9,4
Dapperbuurt	8,7
Transvaalbuurt	9,9
Oost-Watergraafsmeer	7,3
Amsterdam	7,3

2.7 Welvaart: hoog aandeel minimajongeren in Transvaalbuurt

Het aantal minima per buurt is alleen over 2004 bekend. In de drie buurtcombinaties die in deze rapportage gevolgd worden ligt dan alleen in de Oosterparkbuurt Zuidoost het aandeel minima met 27% ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%, terwijl in de overige buurten dit percentage tussen de 20% en 25% schommelt.

Over 2005 is het aandeel minimajongeren bekend per buurtcombinatie. Zowel voor de Transvaalbuurt (44%), Dapperbuurt (40%) als Oosterparkbuurt (36%) geldt dat het aandeel jongeren dat in een minimahuishouden opgroeit boven het stedelijk gemiddelde van 28% ligt.

Aandeel jongeren tot 18 jaar dat opgroeit in minimahuishouden, 2005

Bron: Armoedemonitor

2.8 Maatschappelijke participatie: vrij gemiddeld in stadsdeel

Gemiddeld voelt 14% van de Amsterdammers zich sterk sociaal geïsoleerd. Voor bewoners van Oost-Watergraafsmeer geldt dit even vaak. In de in dit stadsdeel veel

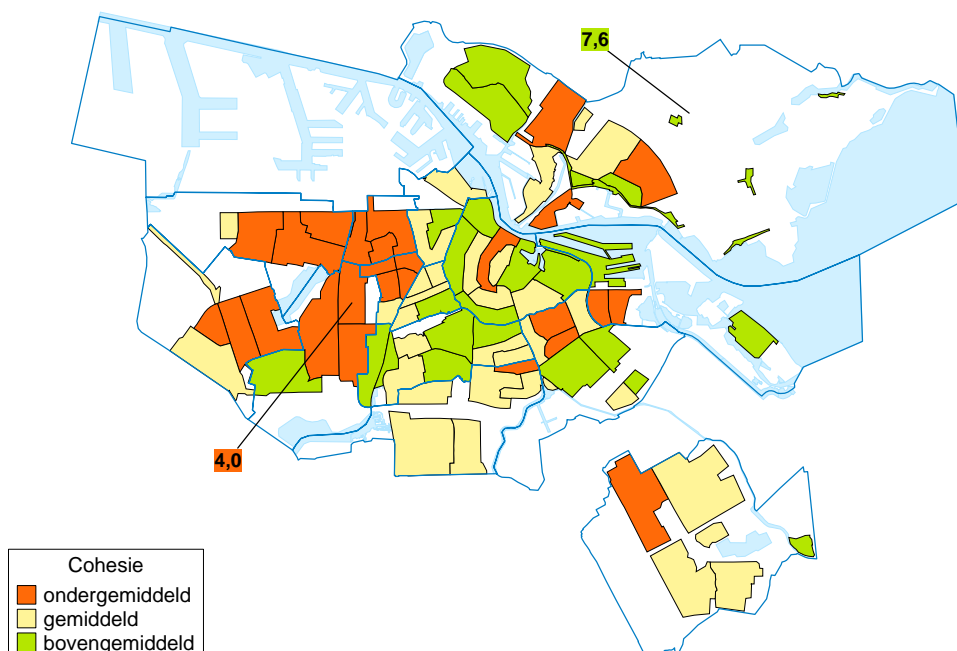
voorkomende woonmilieu stadsvernieuwing komt sterk sociaal isolement vaker voor (18%).

Het aandeel inwoners in het stadsdeel dat minstens één keer per maand actief is in een vereniging of organisatie (30%) ligt nauwelijks lager dan gemiddeld in Amsterdam (32%).

Ook de mate waarin men contact heeft met buren wijkt niet af van het gemiddelde: 56% van de inwoners van Oost-Watergraafsmeer heeft minimaal één keer per week contact met de buren, in de gehele stad is dat 55%.

In de Oosterparkbuurt en Transvaalbuurt is de sociale cohesie lager dan gemiddeld in de stad. In de Dapperbuurt ligt de cohesie rond het gemiddelde.

Sociale cohesie

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, O+S

2.9 Participatie in cultuur en sport: geen grote afwijkingen

Inwoners van stadsdeel Oost-Watergraafsmeer gaan wat minder vaak naar verschillende culturele uitgaansgelegenheden dan gemiddeld. Van de inwoners ondernam 36% de afgelopen 12 maanden tenminste vier culturele uitgaansactiviteiten, in de gehele stad was dat 41%.

De helft van de inwoners van Oost-Watergraafsmeer doet aan sport, dat is gelijk aan het Amsterdams gemiddelde. Ook voldoen inwoners van het stadsdeel ongeveer even vaak aan de norm voor gezond bewegen (minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen; 52%, gemiddeld 50%).

In Oost-Watergraafsmeer doet 62% van de basisschoolleerlingen die meedoen aan JUMPin niet aan sport.

2.10 Participatie in politiek: opkomst Tweede Kamerverkiezingen hoog in Oosterparkbuurt, laagst in Dapperbuurt

Wanneer naar de verkiezingsopkomst per buurtcombinatie wordt gekeken, is deze voor wat betreft de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 in de Oosterparkbuurt hoger dan gemiddeld in het stadsdeel en in geheel Amsterdam. In de andere aandachtswijken in het stadsdeel ligt de opkomst lager, vooral in de Dapperbuurt. Het opkomstpercentage bij de stadsdeelraadverkiezingen verschilt in de aandachtswijken weinig met die in de stad als geheel.

Opkomstpercentage verkiezingen 2006 naar buurtcombinatie

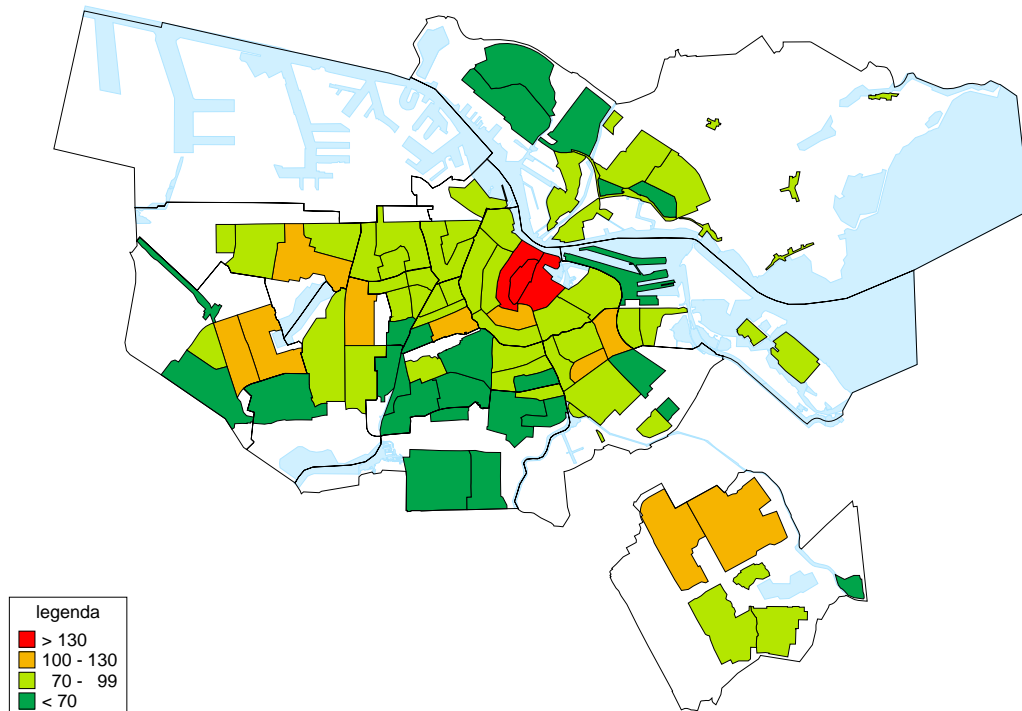
		stadsdeelraad	tweede kamer
Oosterparkbuurt	U28	53	80
Dapperbuurt	U29	52	68
Transvaalbuurt	U30	51	72
Oost-Watergraafsmeer	U	56	75
Amsterdam		53	74

2.11 Leefbaarheid en veiligheid: veiligheid in Transvaalbuurt daalt

De objectieve veiligheid in de Transvaalbuurt is in 2006 sterk gedaald op de veiligheidsindex (van 92 naar 114). Dit komt voornamelijk door een sterke toename van drugsoverlast. In de Dapperbuurt is de veiligheid, net als gemiddeld in de stad, de laatste jaren verbeterd. Met name de drugsoverlast en het aantal inbraken laten een daling zien.

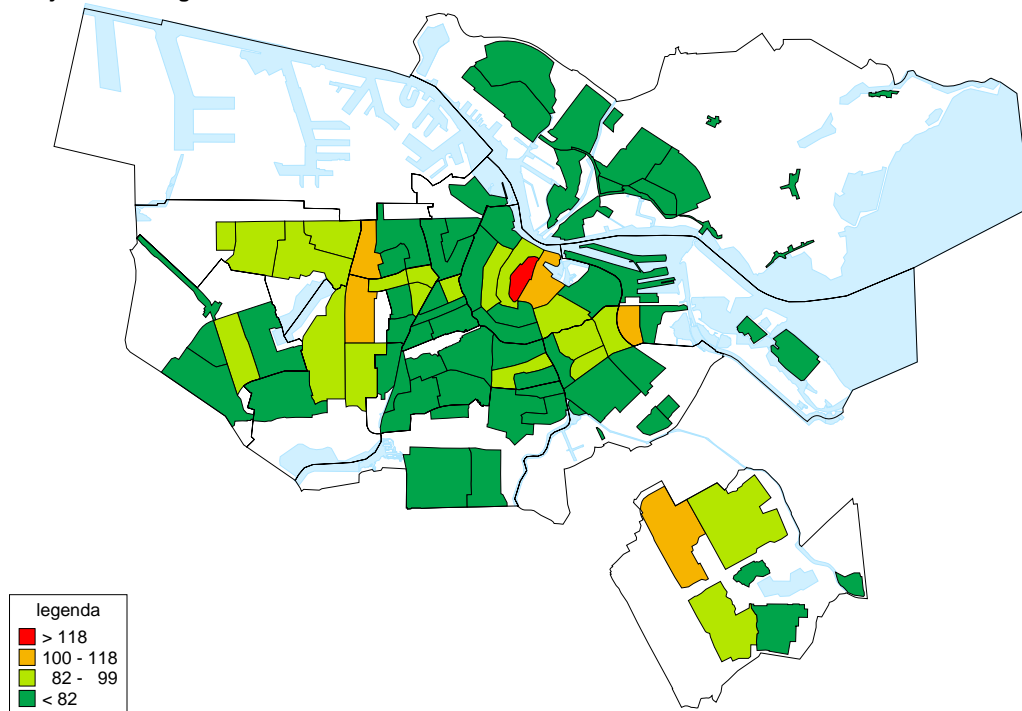
In de Transvaalbuurt ligt het aandeel inwoners dat vaak jongerenoverlast ervaart (31%) ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. In de Oosterparkbuurt en Dapperbuurt gaat het om respectievelijk 20% en 16% (zie hoofdstuk 3).

Objectieve Veiligheidsindex 2006

In de Transvaalbuurt, Dapperbuurt en Oosterparkbuurt is het veiligheidsgevoel de afgelopen jaren verbeterd, maar is lager dan gemiddeld in de stad.

Subjectieve Veiligheidsindex 2006

3 Stoplichtrapportage

3.1 Kerncijfers

In onderstaande tabel worden de aandachtswijken in Oost-Watergraafsmeer op een aantal kernindicatoren afgezet tegen het stedelijk gemiddelde. De gebruikte indicatoren staan beschreven in de eindnoten. ⁱⁱⁱ Een deel van de cijfers is alleen op buurtcombinatieniveau beschikbaar.

Stoplichtoverzicht kenmerken aandachtsgebieden Oost-Watergraafsmeer tov het stedelijk gemiddelde

		Aandeel corporatiewoningen	Economie: werkgelegenheid	Werkloosheid	Welvaart	% niet-westerse allochtonen	Basisonderwijs	Politieke interesse	Objectieve veiligheidsindex 2006	Jeugdoverlast	Sociale cohesie	Verloedering	Kwaliteit woonomgeving
U28a	Oosterparkbuurt NW	69	866	9,6	20	40	536,2	89					
U28b	Oosterpark	96	4289	5,6	12	20	533,8	80					
U28c	Oosterparkbuurt ZO	51	176	6,5	17	33	533,0	68					
U28d	Oosterparkbuurt ZW	81	127	12,4	27	51	532,8	69					
U28	Oosterparkbuurt	67	459	9,4	21	41	533,8	80	94	20	5,7	36	6,7
U29a	Dapperbuurt Noord	77	158	9,1	23	45	533,4	84					
U29b	Dapperbuurt Zuid	71	385	8,2	22	45	533,4	72					
U29c	Polderweggebied	80	976	9,6	25	35	533,4	68					
U29	Dapperbuurt	75	316	8,7	24	44	533,4	68	112	16	5,9	40	6,5
U30a	Transvaalbuurt West	79	60	10,1	23	53	532,2	65					
U30b	Transvaalbuurt Oost	65	98	9,7	24	53	535,0	69					
U30	Transvaalbuurt	71	81	9,9	25	53	532,9	72	114	31	5,2	35	5,9
U	Oost-Wgm	57	610	7,3		31	537,5	75	94	16		31	7,1
	Amsterdam	52	570	7,3	17	34	536,8	74	87	17	6,1	31	7,1

Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

3.2 Dynamiek in stadsdeel

De volgende tabel geeft aan of een buurt zich in positieve of negatieve richting ontwikkelt ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. De aandachtsgebieden in Oost-Watergraafsmeer ontwikkelen zich op de gekozen indicatoren min of meer conform de stad als geheel.

		verhuismobiliteit 2002-2007	mutatie niet- westerse allochtonen 2002-2007 (procentpunten)	groei 12-18 jarigen 2001-2006 (procenten)
U28a	Oosterparkbuurt NW	16,0	-1,1	-6
U28b	Oosterpark	16,6	-3,0	0
U28c	Oosterparkbuurt ZO	15,0	-2,4	7
U28d	Oosterparkbuurt ZW	13,0	-0,1	9
U28	Oosterparkbuurt			
U29a	Dapperbuurt Noord	12,5	-1,7	-16
U29b	Dapperbuurt Zuid	13,9	2,0	0
U29c	Polderweggebied	18,3	4,1	21
U29	Dapperbuurt			
U30a	Transvaalbuurt West	13,0	-1,8	-6
U30b	Transvaalbuurt Oost	12,9	-1,1	-2
U30	Transvaalbuurt			
	Amsterdam	13,5	1,7	5,7

ⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam*, 2007. Indicatoren: Gemiddeld netto huishoudinkomen, aandeel werkenden, aandeel laagopgeleiden, aandeel woningen < 4 kamers, <1970 en sociale huur, signalering van bekladding en vernieling, overlast burens, overlast andere groepen mensen, veiligheidsgevoel, waardering woning en buurt, verhuisgeneigdheid, geluidsoverlast, overlast verkeer en vervuiling, verkeersveiligheid.

ⁱⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam*, 2007. Indicatoren: Aandeel en mutatie van het aantal jongeren, opkomst bij verkiezingen, aandeel (langdurige) minima, aandeel eenoudergezinnen, jeugdwerkloosheid, aandeel niet-westerse allochtonen, gemiddelde Citoscore en sociale cohesie.

ⁱⁱⁱ Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

Voor de stoplichtrapportage zijn de volgende indicatoren gebruikt:

Wonen: Het aandeel corporatiewoningen

Economie: Aantal banen per 1.000 inwoners

Werkloosheid: Aandeel Niet-werkende werkzoekenden per 1-1-2007

De staat van de aandachtswijken: Oost-Watergraafsmeer

Welvaart: Aandeel minima jonger dan 65 jaar (2004)

Aandeel niet-westerse allochtonen per 1-1-2007

Basisonderwijs: Citoscore 2006 (buurtcijfers berekend op basis van het gemiddelde van de scholen in de buurt, stadsdeelcijfers op basis van alle in het stadsdeel wonende leerlingen)

Politieke interesse: Opkomst tweede kamer verkiezingen 2006

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Jeugdoverlast en verloedering: Aandeel dat vaak verloederingskenmerken/jeugdoverlast signaleert (bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2006)

Sociale cohesie: Kengetal berekend op basis van de respons op vier stellingen uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid: De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks, In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om, Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid en Ik voel mij thuis bij de mensen in deze buurt.

Woonomgeving: Rapportcijfer woonomgeving 2005 (bron: Wonen in Amsterdam).